

Spul yn Ternaard

“Overwegende, dat het als bewezen aangenomen feit oplevert de overtreding van het, zonder daartoe gerechtigd te zijn, lopen op een weiland in de maand augustus. Waartegen is voorzien en die strafbaar is gesteld bij artikel 460 van het wetboek van strafrecht. Verklaaren het feit, de beklagden bij dagvaarding ten laste gelegd, en hierboven gekwalificeerd alsmede hunnen schuld daaraan wettig en overtuigend bewezen. Veroordelen de schuldig verklaarden elk tot een geldboete van één gulden.”

Lân oan de Visbuurtsterweg dêr't de ferballe keatserij mooglik plak fûn hat. (Foto: P. de Graaf)

Gjin wink yn 'e eagen

Dy ferdomde Sytsma. Wêrom makke dy âld man no altiten sa'n spul as sy op syn lân in potsje keatse woene? Wêr makke dy man him no drok om? Wat koene je oan sa'n stik greide no einliks ferniele? Dy keardel moast ris flink teplak set wurde. De hiele nacht hie it Jelle fan Rinze fan Sinderen al troch de holle spoeke. Ferskate plannen hie er al beprakkesearre. It moaiste plan wie dochs wol om him, hjir op eigen hiem

yn Fiskbuert, te bekûgeljen mei keatsballen fan drek en kowestront. Sels soe er him yn it tsjuster fan efteren beslûpe, de hân om de kiel slaan en mei in flinke ruk efteroer tsjin de grûn smite. Syn keatsmaten kamen dêrnei daliks út stegen en efter beammen en struken wei. In kûgelrein fan smoargens soe as fûl opsleine keatsballen tsjin syn liif útinoar spatte. Neef Douwe fan omke Jan van Sinderen soe boppe alles útraze: “no wist ek wat oan 'e bealch is!” Se soene de

âld man ta de buorren útjeie en hy soe ûnder it slyk sitte. Troch it tsjuster, de ôfwêzigens fan tsjûgen en de spikerhurde ôfspraken om inoar net te ferrieden soe er dizze kear gjin poat oan 'e grûn krije om harren nochris yn de skandebank te krijen.

In ferballe keatspartij

It wie in prachtige snein, dy tredde augustus 1890. In ploechje jongfolk út Fiskbuert ûnder Ternaard sette ôf nei in stik greide oan de oare kant fan de feart. Moarn moasten hja allegearre wer hurd oan it wurk, mar no't it noch koe, moast der keatst wurde. It wiene: Wopke Pieters Tamminga (18 jier), Jan Jacobs Kingma (15 jier), Waling Gooitzens Meulenaar (19 jier), Gosling Gosses Heeringa (16 jier), Douwe Jans van Sinderen (23 jier), Jan Pieters Tamminga (22 jier), Johannes Wopkes de Vries (17 jier), Jelle Rinzes van Sinderen (18 jier), Klaas Tjipkes Westra (37 jier), Johannes Jans Westra (23 jier), Klaas Gerrits Meulenaar (16 jier). Hja wisten ek wol dat de grifformearde boer Jan Jans Sytsma net lije woe dat der op syn lân keatst waard. Mar it soe krekt as de oare kearen wol wer losrinne en hja wiene ommers dochs mei in hiele ploech. En hie de keapman Klaas Tjipkes Westra, dy't ek mei keatste, net wat mear gesach by de âlde Sytsma? It duorre net lang as dêr kaam de âld baas mei syn arbeider Hendrik Schoorstra nei it keatslân.

Neffens it prosesferbaal hie “Sijtsma hen verzocht uit het land te gaan, aan welk verzoek zij allen na een korte tijd voldeden, dat beklagden wel meer des Zondags in dat land kaatsten, doch dat het hen bekend was dat Sijtsma dit niet wilde hebben.” Sytsma hie sels de fjildwachter út Ternaard der by helje litten, mar dêr hiene ús keatsers net op wachte. Hja wiene al fuort doe’t er kaam.

Proses

Hoewol’t de keatsers it fersyk fan Sytsma net negearren, hie er blykber skjyn syn nocht. “Dy ferrekte keatserij altiten en dan ek nochris op snein!” Hy liet fjildwachter Jouwert Annes de Vries in prosesferbaal opmeitsje. Sadwaande stiene op 2 oktober 1890 tsien man foar de kantonrjochter yn Dokkum. De jongste fan it stel, Jan Jacobs Kingma, wie noch mar 15 jier en net meikommen. Dochs wie syn leeftiid foar Mr. Pieter Lambert Moens, gjin reden om him in legere straf te jaan. Want de fyftjinjierrige hie oan de fjildwachter ferklearre “wel te weten dat hij, zonder daartoe gerechtigd te zijn, niet over een anders weiland mag lopen.”

Sytsma hie twa tsjûgen meinommen om syn beklach krêft by te setten. It wiene Hendrik Schoorstra en dy syn frou Jeltje Kootstra. Hja ferklearren beide dat “de verschenen beklagden als ook de niet verschenen Jan Jacobs Kingma, in een stuk weiland gelegen aan de openbaren weg nabij Vischbuurt en in huur en gebruik bij Jan Jans Sytsma, landbouwer te Vischbuurt liepen, terwijl zij bezig waren te kaatsen, dat beklagden wel meer des zondags in dat land kaatsten, terwijl het in Vischbuurt algemeen bekend is dat Sytsma het niet wil hebben.” Wat

ús keatsers fan de saak fûnen, wie blykber net fan it grutste belang, want harren ferklearring is spitigernôch net optekene.

Oardiel

It moat foar de kantonrjochter in dúdlike saak west ha. Hy feroardiele it alftal keatsers ta in likense straf fan ien gûne en it meinoar beteljen fan de proseskosten. Wat dy kosten wiene, stiet frjemd genôch net beskreaun. Mar der waard wol warskôge dat der by net beteljen in finzenisstraf tsjinoer stie fan trije dagen.

Theo Kuipers

Mei tank oan Germ Gjaltema, dy’t my op dizze boarne attint makke.

Boarnen

Argyf fan it Kantongerjocht Dokkum.

Pakket nr. 42. Ynventaris nr. 134.

P. Breuker e.o. *De fiifde woansdei. 150 jier PC (1853-2003)*. Franeker, 2003.

L. Hesemans. *100 jaar Vereniging voor Volksvermaken Ternaard: 1904-2004, een geschiedenis van kermiscommissie tot kaatsvereniging*. Ternaard, 2004.

N.B.

Jelle Rinzes van Sinderen út it proses moat net ferwiksele wurde mei syn neef Jelle Martens van Sinderen. (Sa’t yn it jubileumboek fan de PC dien wurdt.)

Jelle Martens van Sinderen wie om de ieuwikel hinne in betúft keatser. Hy wûn op de PC de folgjende prizen:

1896: tredde priis

1901: fiifde priis

1902: fjirde priis (mei Gosling Heeringa, ek ien fan de alve.)